

המכינות הקדם אקדמיות

משטר ופוליטיקה בישראל- מבוא

96-092-15/16/17

שנה"ל תשע"ט

גב' לורן דגן עמוס / גב' פנינה שוקר

שעות קבלה: יום ראשון 15:00-14:00 בתיאום מראש

מס' חדר משרד: מדעי-המדינה (בניין מקסיקו 213), קומה ג' חדר A322

דוא"ל: perach84@walla.co.il / Lauren.Dagan@biu.ac.il

תיאור ומטרת הקורס

החברה הישראלית ידעה לא מעט משברים מאז ימי העליות לארץ ישראל ועד ימינו אנו. על אף התנאים בהם הוקמה מדינת ישראל, היא נותרת דמוקרטית, וזו כשלעצמה תופעה מרתקת. הקורס שלפנינו יציג למשתתפים את שורשי הדמוקרטיה הישראלית, מזווית ראייה מדעית. לשם כך נעסוק ראשית בשאלה מהו מדע, האם ניתן לחקור פוליטיקה בצורה מדעית, ולאחר מכן נצא לסיוור מקוצר בנבכי הפוליטיקה וההוויה הישראלית, תוך שימוש בכלים מדעיים.

בסיום הקורס יידרשו הסטודנטים לעמוד בהצלחה (ציון שאינו פחות מ 60) בבחינה מסכמת ובמטלות.

20% נוכחות, השתתפות פעילה בכיתה והגשת מטלות.

80% - בחינה מסכמת, 35 שאלות אמריקאיות.

רשימת נושאים וקריאה מומלצת

הערה: מהלך השיעורים עשוי להשתנות במהלך הקורס בהתאם לאופי ולהיקף הדיונים בכיתה

1. מבוא – בין מדע ופוליטיקה

הסבר כללי על הקורס, הסבר כללי מהו מדע, מהו מדע המדינה מהי פוליטיקה והאם ניתן לחקור פוליטיקה בצורה מדעית

2. המשטר הדמוקרטי – כמה הגדרות בסיסיות

הגדרות ומאפייני המשטר הדמוקרטי-ליברלי

-

שסעים חברתיים, אידיאולוגיים ופוליטיים – מבוא כללי ומסגרת מושגית

יוחנן פרס ואליעזר בן-רפאל (2006), קירבה ומריבה – שסעים בחברה הישראלית (תל אביב: עם עובד), עמ' 9-44.

[שמור לפי פרס.קר \(1124222\)](#)

בנימין נויברגר (2006), "שסעים ומפלגות בישראל" בתוך אורי כהן, אליעזר בן-רפאל ואחרים, ישראל והמודרניות, באר שבע, אוניברסיטת בן-גוריון, עמ' 169-210.

[שמור לפי ליס \(ישר\) \(1126916\)](#)

גד ברזילי, "שסעים חברתיים בתרבות הפוליטית", בתוך: יער, אפרים ושביט זאב (עורכים), מגמות בחברה הישראלית, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ג, עמ' 743-780.

[שמור לפי מגמ.בח \(500277\) וגם אלקטרוני \(1172386\)](#)

אפרים ושביט זאב, "חברה מרובת שסעים", בתוך: יער, אפרים ושביט זאב (עורכים), מגמות בחברה הישראלית, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ג, פרק 11, עמ' 1105-1196.

[שמור לפי מגמ.בח \(500277\) וגם אלקטרוני \(1172386\)](#)

השסע הדתי-חילוני

אליעזר דון-יחיא (תשס"א), "גבולות הזהות הלאומית ומגבלות הפוליטיקה של ההסדרה", בתוך: צבי צמרת וחנה יבלונקה (עורכים), העשור השני תשי"ח-תשכ"ח (ירושלים: יד בן-צבי), עמ' 79-100.

[שמור לפי עשו.הש \(471647\)](#)

אשר כהן (תשס"ה), "אמנות להסדרת יחסי חילונים ודתיים: ניסיונות הסדרה ציבוריים לנוכח כישלון פוליטי", בתוך: אורי דרומי (עורך), שבת אחים (ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה), עמ' 365-383.

[שמור לפי שבת.אח \(1095282\)](#)

יעקב ידגר וישעיהו (צ'ארלס) ליבמן (2006), "מעבר לדיכוטומיה 'דתי-חילוני': המסורתיות בישראל", בתוך אורי כהן, אליעזר בן-רפאל ואחרים (עורכים), ישראל והמודרניות, תל-אביב, עם-עובד, עמ' 337-366.

[שמור לפי ליס \(ישר\) \(1126916\)](#)

אפרים ושביט זאב, "חברה מרובת שסעים", בתוך: יער, אפרים ושביט זאב (עורכים), מגמות בחברה הישראלית, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ג, פרק 11, עמ' 1130-1140.

[שמור לפי מגמ.בח \(500277\) וגם אלקטרוני \(1172386\)](#)

השסע היהודי-ערבי

סמוחה סמי (1999) "אופציית הסטטוס-קוו: ישראל כדמוקרטיה אתנית – מדינה יהודית-דמוקרטית", בתוך: שרה אוסצקי-לזר, אסעד גאנם, אילן פפה (עורכים), 7 דרכים – אופציות תיאורטיות למעמד הערבים בישראל (גבעת חביבה: המכון לחקר השלום), עמ' 23-77.
שמור לפי שבע.דר (434246) וגם תדפיס (001066753)

אלכסנדר יעקובסון, אמנון רובינשטיין (2003), ישראל ומשפחת העמים, ירושלים תל-אביב, שוקן, עמ' 359-413.
שמור לפי יעק.יש (569825)

-
אפרים ושביט זאב, "חברה מרובת שסעים", בתוך: יער, אפרים ושביט זאב (עורכים), מגמות בחברה הישראלית, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ג, פרק 11, עמ' 1121-1130.
שמור לפי מגמ.בח (500277) וגם אלקטרוני (1172386)

. השסע הניצי-יוני

אריאן, אשר. (1999) ביטחון בצל איום. תל-אביב: מרכז יפה. עמ' 95-129.
שמור לפי ארי.בט (422604) וגם תדפיס (1066815)

יוחנן פרס ואליעזר בן-רפאל, קירבה ומריבה: שסעים בחברה הישראלית (תל אביב: עם עובד וספיר), פרק ט, עמ' 219-240.
שמור לפי פרס.קר (1124222)

אפרים ושביט זאב, "חברה מרובת שסעים", בתוך: יער, אפרים ושביט זאב (עורכים), מגמות בחברה הישראלית, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ג, פרק 11, עמ' 1160-1171.
שמור לפי מגמ.בח (500277) וגם אלקטרוני (1172386)

קלמן נוימן, הוויכוח על גבולות המדינה – סוגיה של דת ומדינה?, מחקר מדיניות 96, ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2013.
ספר אלקטרוני (2389317)

השסע החברתי-כלכלי

אמיר בן פורת, "אי-שוויון חברתי בישראל", בתוך: יער, אפרים ושביט זאב (עורכים), מגמות בחברה הישראלית, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ג, פרק 5, עמ' 487-501; 558-584.

שמור לפי מגמ.בח (500277) וגם אלקטרוני (1172386)
רם, אורי. (1999) "בין הנשק והמשק: ישראל בעידן העולמקומי", סוציולוגיה ישראלית, כרך ב',
חוברת 1. עמ' 99-145.
כתב עת באולם 4 וגם אלקטרוני (407289) וגם תדפיס (554998)

השסע העדתי

יואב פלד (תשס"א), "הצלחתה האלקטוראלית המתמשכת של ש"ס: ניתוח על פי מודל חלוקת
העבודה התרבותית", בתוך: אשר אריאן ומיכל שמיר (עורכים), הבחירות בישראל 1999
(ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה), עמ' 137-169.
שמור לפי בחי. בי (481471) וגם תדפיס (1066826)

יוחנן פרס ואליעזר בן-רפאל, קירבה ומריבה: שסעים בחברה הישראלית (תל אביב: עם עובד
וספיר), פרק ו, עמ' 138-162.
שמור לפי פרס.קר (1124222)

ולדימיר (זאב) חנין (2006), "המשכיות תרבותית, התחדשות והגירה: תודעה ודפוסי הזהות של
יהודים דוברי רוסית" בתוך אורי כהן, אליעזר בן-רפאל ואחרים (עורכים) ישראל והמודרניות,
תל-אביב, עם-עובד, עמ' 520-505.
שמור לפי ליס (ישר) (1126916)

אפרים ושביט זאב, "חברה מרובת שסעים", בתוך: יער, אפרים ושביט זאב (עורכים), מגמות
בחברה הישראלית, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ג, פרק 11, עמ' 1141-1160.
שמור לפי מגמ.בח (500277) וגם משאב אלקטרוני (1172386)

7. סיכום